

Шепельова Валентина
Мелітопольський державний педагогічний університет імені Б.Хмельницького
valya.shepeleva.1995@gmail.com

ОСОБЛИВОСТІ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ ПІДГОТОВКИ ФІЛОЛОГІВ ДО ПРОФЕСІЙНОГО САМОРОЗВИТКУ

Summary. The article considers the peculiarities of teacher training in countries such as the United States, Germany and Finland. The author analyzed its features and focused on the advanced methods used in the education systems of these countries. The article also substantiates the expediency of adopting the best practices of these countries for the training of Ukrainian students.

Keywords: teacher education, education system, pedagogical practice, foreign experience in professional education.

Центром сучасної парадигми є освіта, яка постійно змінюється відповідно до викликів соціуму й одночасно у відповідь на потреби людини знайти своє місце, а також можливості самореалізації та саморозвитку в сучасному глобалізованому світі.

Вища освіта зорієнтована на досягнення різних цілей відповідно до стандартів та рекомендацій із забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (2015 р.), що включає підготовку студентів до майбутньої професійної діяльності й саморозвитку. Кардинальні перетворення, які відбуваються в освіті у зв'язку з інтеграцією України в Європейський освітній простір, істотно впливають на стратегію й тактику розвитку вищої школи. Передусім це стосується підготовки майбутнього вчителя. Від педагога в сучасних умовах вимагається здатність до творчого мислення та інноваційної діяльності, до самостійності й нестандартності рішень, інтелектуальної компетентності. [4]. Однією з основних цілей є підготовка у закладах вищої освіти майбутніх філологів до безперервного професійного саморозвитку. Для розробки дієвих методів, спрямованих на формування готовності студентів до саморозвитку у галузі іноземних мов, важливо проаналізувати стан підготовки фахівців до професійного саморозвитку в Україні й за кордоном. Дослідження питань розвитку й саморозвитку особистості в різних країнах світу, їх

порівняльний аналіз із вітчизняними дослідженнями є досить актуальним питанням, яке потребує значної уваги і системного наукового аналізу.

Вивчення досвіду підготовки майбутніх педагогів до безперервного професійного саморозвитку показало, що формування готовності до професійного саморозвитку на етапі фахової підготовки у закладах вищої освіти відіграє важливу роль, тому що саме в цей час закладаються когнітивні, мотиваційно-ціннісні та рефлексивно-діяльні орієнтири професійного саморозвитку майбутніх філологів.[6]

Велике значення у рамках Болонського процесу приділяється вдосконаленню системи організації самостійної роботи студентів, що має відігравати основну роль у професійній підготовці майбутніх фахівців, розвитку їхніх здібностей і готовності до фахового самовдосконалення, наголошує І. Сулим-Карлір [3], яка займається проблемою організації самостійної позааудиторної роботи студентів педагогічних коледжів США.

Науковець зазначила, що особливостями професійної підготовки майбутніх педагогів у США є: залучення студентів до розробки індивідуалізованих програм самостійного навчання; застосування методів і форм організації навчання, які ґрунтуються на індивідуальному підході; відсутність жорстких термінів здачі навчальних завдань; використання аудиторних занять у якості форм координації самостійної навчальної діяльності студентів; надання великого значення самостійним письмовим роботам студентів; використання методистів-консультантів та тьюторів для корекції і спрямування самостійної роботи студентів. [3, с. 14]. А система підвищення кваліфікації педагогічних працівників в США є надзвичайно популярною, оскільки має під собою матеріальне підґрунтя: вчитель, який продовж року навчався за будь-якою формою, має можливість отримати надбавку до зарплати.

Каскадне, спільне (кооперативне) навчання та навчання на власних прикладах використовують з метою професійного розвитку вчителів Фінляндії. Студенти та вчителі у рамках професійної перепідготовки працюють у малих

групах, створених викладачем на досить тривалий час навчання. Також характерною ознакою системи навчання Фінляндії є навчання на власних прикладах, що передбачає взаємовідвідування навчальних закладів, спостереження за роботою колег, перейняття їх досвіду та методів роботи. [5, с. 126]. Загалом система підготовки учителів в Фінляндії характеризується варіативністю змісту освіти, гнучкістю структури та технологій навчання, а також наявністю у студентів можливості адекватного проектування свого власного професійного шляху, опираючись на власні інтереси та досвід. При цьому єдиного та універсального напрямку підготовки для всіх педагогічних кадрів просто не існує. Система пропонує різноманіття прийомів, які допомагають майбутньому вчителю знайти самого себе в якості педагога, розвинути у самому собі професійні якості та знайти свій власний стиль викладання. Відповідно, головною метою фінської системи освіти є підготовка учителя, який здатний до саморозвитку та розвитку свого власного науково-професійного шляху. [2, с. 4].

Заклади освіти Німеччини пропонують студентам гнучкі, мобільні й динамічні форми навчання, що стимулюють їх професійний розвиток. Серед *групових форм* професійного розвитку доцільно виокремити: спеціалізовані проблемні курси й семінари з метою підготовки до освоєння конкретних нововведень у шкільну практику; спеціалізовані курси і семінари, які мають на меті підготувати вчителів до виконання нових професійних функцій; предметно-методичні конференції; предметні конкурси та науково-популярні сесії; інформування про найновіші наукові досягнення у конкретному регіоні, правові й організаційні зміни; цикли лекцій; окремі доповіді; симпозіуми та наукові конференції; семінари і курси для підготовки до додаткового екзамену з метою отримання нової спеціальності [3, с. 717].

Наразі Україна потребує створення нової системи не тільки післядипломної освіти вчителя, яка могла б перейняти найкращий зарубіжний

досвід, а й розробки системи підготовки майбутніх педагогічних працівників до безперервного професійного саморозвитку в процесі фахової підготовки.

Зокрема, у процесі фахової підготовки майбутнього філолога в закладах вищої освіти України варто використовувати передовий досвід Фінляндії, який на цей момент є одним з найпрогресивніших, оскільки ця країна входить до країн-лідерів по якості освіти; Німеччини, з її розгалуженою системою семінарів, тренінгів та післядипломною освітою; США, з активним створенням індивідуалізованих освітніх траєкторій; за умови наближення цих систем до реалій суспільно-політичного життя України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Акімова О. В. Теоретико-методичні засади формування творчого мислення майбутнього вчителя в умовах університетської освіти: монографія. Вінниця: Балюк І. Б., 2007. 351 с.
2. Прохорова С. Сучасна педагогічна освіта в Фінляндії: структура та зміст [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.pulib.sk/web/kniznica/elpub/dokument/Bernatova9/subor/Prokhorova.pdf>.
3. Сулим-Карлір І. Ф. Організація самостійного позааудиторної роботи студентів педагогічних коледжів США: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Вінниця: Вінниц. держ. пед. ун-т ім. М. Коцюбинського, 2008. 20 с.
4. Чурсина А. С. Формирование готовности к профессиональному саморазвитию у студентов вуза в процессе изучения психолого-педагогических дисциплин. автореф. дис. на соискание науч. степени канд. пед. наук.: 13.00.08. Челябинск, 2011. 18 с.
5. Häring L. Die Akademie für Lehrerfortbildung in Dillingen. Die Berufsbildende Schule 48 (2000) 12. P. 716-723. 717
6. Strong Performers and Successful Reformers in Education : Lessons from PISA for the United States. OECD Publishing. URL: <http://dx.doi.org/10.1787/9789264096660-en>.